

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLVII. Ч. 45. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 25-го лютого 1939.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 45. Jersey City, N. J., Saturday, February 25, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТИВ ВА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

КОНГРЕС ПРОТИ УКРІПЛЕННЯ ГВАМУ

ВАШИНГТОН. — Конгрес відкинув 205-ма голосами проти 168, суму п'ять мільйонів доларів на укріплення Гваму, найдавнішого острова на Тихому океані. Це рішення має глибоке політичне значіння. Згаданий острів лежить недалеко островів Філіппін і Японії. Його укріплення було б звернене головним чином проти Японії. Конгресмени дискутували цю справу і стверджували, що укріплення Гваму могло б остаточно довести Америку до війни з Японією. На основі цього відкинено його укріплення, але ухвалено 48 мільйонів на укріплення інших островів на Тихому океані й на створення на них морських та летунських баз. Представники уряду, які були за внеском, не зрезигнували со свого плану й старатимуться швидко цю справу через палату представників і сенат перефоровувати.

УКРАЇНЕЦЬ ВІНАХІДНИКОМ НОВОГО ГРАМОФОНУ

БРИДЖПОРТ (Пенсильванія). — „Бриджпорт Сандей Пост“ з 12 лютого ц. р. приносить довгу статтю про українського винахідника Мірка Панейка, що разом зі своїм приятелем Политом придумав новий фонограф. Цей новий фонограф видає музику і людський голос так вірно, що видається, начеб це говорив якийсь чоловік, або на сцені грає оркестр. Їх нові фонографи закупили вже декілька мільйонів, а також університети. Значні стверджують, що цей винахід матиме величезне значіння. Та покищо оба винахідники самі витворюють свої фонографи в маленькій фабриці, спорядженій в старій шопі. Вони не хочуть продати винаходу. Мірко Панейко є сином українського журналіста і політика Василя Панейка, що жив у Парижі.

СЕКРЕТАР МОРГЕНТАВ ЗА ПРОЄКТОМ ПОДАТКІВ

ВАШИНГТОН. — Секретар Моргентав, що недавно був за тяжким оподаткуванням населення, тепер заявив, що добре було б, якби конгрес провів усі теперішні податки й рішів, котрі з них спинують розвій в бізнесі. Він разом звертався до бізнесменів й, обіцяючи їм, що уряд не задумує накладати нових податків, закликав їх до руху й оживлення підприємчості.

ПРЕДКЛАДАЮТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ

ВАШИНГТОН. — Прихильники урядової політики в конгресі пропонували перед наради організаційний законопроект, який відкинуто минулого року тому, що побоювались, що він скріпить значно силу президента й поставить адміністрацію на шлях до диктатури. Цього року цей законопроект дещо змінений і усунено в ньому всі ті місця, що минулого року викликували найгострішу опозицію.

ЗАМІКАЄ ЛЯБОРАТОРІЮ ПЕРЕД НЕБАЖАНИМИ ЧУЖИНЦЯМИ

НЬО ЙОРК. — Гарвардський професор Бриджмен, вчений природничих наук, заявив, що не впускати до своєї лабораторії представників диктаторських країн, а то тому, що громадяни диктаторських країн не мають своєї волі й уряд може змусити їх віддавати знання на послуги політики, чи навіть війни.

РОЗКОЛ У ПРАВНИЧІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

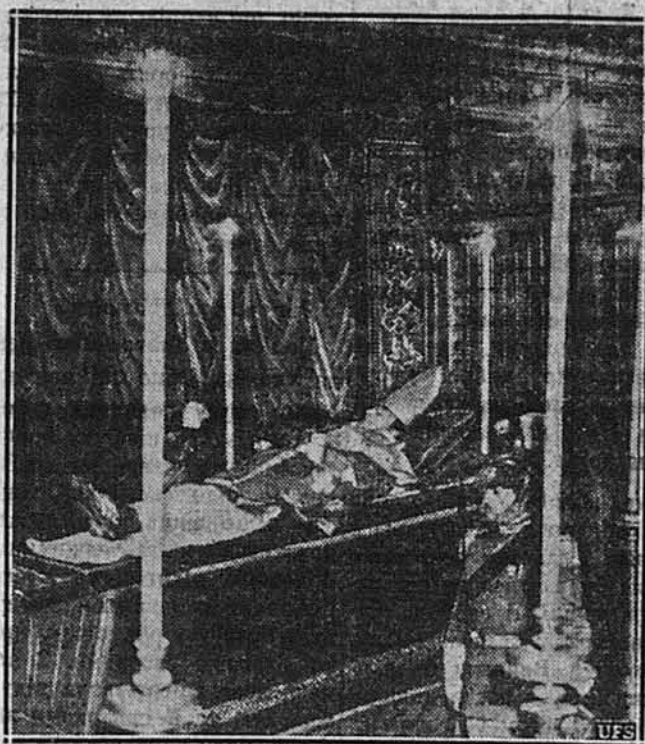
НЬО ЙОРК. — Що в правничій організації, яка має три і пів тисячі суддів та адвокатів з цілої Америки, настав поважний розкол, свідчить і те, що з рядів цієї організації виступив бувший президент Пекора, а також заявив своє виступлення адвокат Волш, також колишній її президент. Оба члени подали причину виступлення це, що в їх організації захопили впливи комуністи, а решта членства не хоче з тим боротись.

РОЗКРИЛИ ДАВНИЙ ЗЛОЧИН

ФІЛАДЕЛЬФІЯ. — Шойно по трьох літах поліція розкрила злочин, в якому загинуло двоє чоловіків: поліцей Морав і купець Кенгем. Під натиском поліції розказав про цілу ту історію один із учасників злочину, Шілер. Цікаве те, що за ті злочини заведено на доживотну тюрем Джорджа Билгера, який відсиджує тепер ту незаслужену кару в філадельфійській тюрмі. Та Билгер є троха умово хорий і сам признався до цієї вини. Опісля він заперечував це, але це не допомогло.

СЕНАТОРИ ПРОТИ ВОЄННОЇ ПРОПАГАНДИ

ВАШИНГТОН. — Сенатори Джансон і Бора розпочали кампанію проти витворювання в Америці воєнної дурійки. Сенатори заявили, що певні кола при помочі пропаганди навмисно витворюють воєнні настрої, щоб опісля легше було втрутити Америку до війни. Вони рішили з тим боротись.

СМЕРТЬ ПАПИ.

Тіло папи П'я виставлене в Сикстинській Каплиці в Ватикані. Величезні товпиці народу відвідали каплицю в день і вночі. Сторожу держали члени шляхетських родів.

ОБЕЗПЕЧЕННЯ ВІД СТАРОДІВЦІВ

В Данії існує цікава організація, яка забезпечує дівчат від 13 до 26 літ від небезпекі від стародівців. В цій установі забезпечують батьки свої доньки, що не грішать красою й вони після досягнення віку сорок літ одержують стародівцю ренту, яка забезпечує їм зовсім достатнє життя аж до смерті. Та мільярд той, хто думав би, що лиш негарні дівчата остають старими паннами. Навпаки, всякі красуні, які надто перебирають женихів, частіше лишаються старими паннами.

ПРИШЛИ ВІДТЯГІ ПАЛЮХ

До ванкуверського шпиталю зголосився 4. лютого Японець Кудо з своїм 6-літнім сином Артуром і просив лікарів, щоб пришили відтягів палюх хлопчика. Цей палюх приніс він у воскованим папері. Лікарі настерилизували відтягів палюх і пришили його хлопчикові до відтягів місця. У понеділок, 6. лютого, хлопець повернувся до школи, а лікарі сподівалися, що палюх приросте хлопчикові.

ФІЛЬМА З ЖИТТЯ МЕДВЕДІВ

Одно фільмове підприємство виготовило фільму з життя медведів у північній Ляпландії. Фотографував Стіг Велсен. Він їздив по Ляпландії та в горах північної Швеції. Разом з ним працювала ціла експедиція. Ця експедиція відфотографувала багато сцен з життя білих медведів для звукової фільми. Із віддалі 75 метрів фотографували малі медведята, яких кормить медведица, та багато інших сцен з життя грізних мешканців півночі. Незабаром оглядатимуть ту фільму в кінах.

В РОЦІ 1938 ДО КАНАДИ ПРИБУЛИ 17,244 ЕМІГРАНТИ

Іміграційний департамент в Оттаві оголосив дня 6. лютого, ц. р., що в 1938 році до Канади прибули 17,244 особи з чужих країн. Рік перед тим приїхали до Канади 15,101 імігрантів. І так з Великої Британії прибули імігранти в числі 3,379, зі Злуч. Держав 5,833, з північної Європи 1,213, а з інших країн 6,710. Статистика виказує, що найбільше імігрантів було українського походження в числі 1,880 душ. Далі йдуть словаки, яких до Канади допустили 1,055 осіб. Німців прибуло 77 душ.

МОЛОДИЙ ГЕРОЙ

У Порт Бірвел, Онт., 5-літній Джекі Сівер намагався вирятувати з горючої хати свого брата в колиці, однак це йому не вдалося і він згорів разом із братом. Разом з ними згинула й собака, що не хотіла оставити своїх приятелів в обличчі небезпек. Мати дітей вчас випадку пішла на сусідню ферму позичити молока, а батько, що є на реліф, був 34 милі від дому.

РІКА ЗАВЕРНУЛАСЯ НАЗАД

Ріка Дітройт, що відділює Канаду від Злучених Держав коло міст Віндзор і Форд Сіті завернула свій біг і замість плисти вперед, почала плисти назад, неначе річний рак. Причиною цього були східні вітри.

Інженір Шерман Вуд пояснює, що причиною цього були східні вітри, які нагромадили води в озері Ірі, до котрого впадає ріка Дітройт, так, що поверхня озера Ірі було вища як озера Ст. Клейр, з котрого випливає ріка Дітройт. Мур додає, що це трапляється раз на 30 або 40 літ.

ФАРМЕРИ ПІДГОТОВЛЮЮТЬ ОСНУВАННЯ КООПЕРАТИВНОЇ КРАМНИЦІ

Фармери з округу Редвотер, Альта, яким купці відмовили кредиту, зішлись недавно на мітинг в числі понад 80 душ і рішили взятися до оснування кооперативної крамниці. На мітингу вибрали комітет, до котрого ввійшли: Іван Гринчишин, голова; В. М. Івасів, секретар; а як члени: В. Шевчук, В. Салізин, В. Пасічний, Б. Робертс, М. Д. Ткачук і С. В. Мальований. Цей комітет має розглянути всі можливості оснування кооперативного склепу. Знаєж місцеві господарі М. Зінюк і О. Вінтоняк годяться відступити свій порожній гараж на заложення у них наміченого склепу.

ТРИ ЧЕТВЕРТИНІ РЕЛІФІВ КІВ НА ПИВО

В містечку Етобіковк біля Торонто реліфний адміністратор Екерсдей зробив в товаристві двох інспекторів і пари поліцейців несподівану візитацію всіх пиварень в місті. Інспекція відкрила, що три четвірки батяків на реліф сиділи в готелях та безжурно пили пиво. Десять таких готелів відвідано того вечора й в кожнім інспектори й інші урядники знайшли відомих ім людей на реліф. У висліді тих ревілій всім особам на реліф, що знаходяться гроші на пиво, відбереться допомогу. Відтепер реліфні інспектори будуть постійно відвідувати пиварні, з наміром контролювати. Податковці того містечка вже здавна протестували до реліфних властей проти таких надужит.

Торонтонські реліфні власті оповістили, що й вони будуть відвідувати готелі та черкувати з листи допомоги всіх тих, що, будучи на реліфі дозволяють собі на пиво.

СТЯВ СОБІ ГОЛОВУ

Франк Мороті, 45-літній італієць в Гамільтоні, працюючи у місцевій сталевій фабриці, знайшов страшний спосіб відібрати собі життя. Він саме зайшов до відділу фабрики, де стоїть величезна машина до різання сталевих блях, що нагадує великі ножиці або й гідлотину. На очах робітників, Мороті спершу випробував здатність машини, бо вложив руку в „ножиці“, спустив лівер і рука відлетіла. Зараз же вложив свою голову в такий самий спосіб і на очах онімів робітників пустив машину й відтяв собі голову. Італієць мав родину. Причини на самогубство ніхто не може збагнути.

ОСТАННІЙ ПАПА, ЩО БУВ НЕ-ІТАЛІЙЦЕМ

Останнім папою не-італійцем з роду був Андріан VI, що вмер у 1523 році. Відтоді аж по нинішній день було 41 папів і вони всі були італійцями по народності.

ХТО ЗАГВАРАНТУЄ ЗДАВЛЕННЯ УКРАЇНСТВА НА ЗАКАРПАТТІ?

ВАРШАВА. — Ось таке питання турбує польський часопис „АБЦ“. У статті з 7. лютого 6. р. цей часопис підкреслює, що справа „Прикарпатської Русі“ є ще далі актуальною і вимагає „радикальної полагоди“. Питання: але якої полагоди? Часопис пише далі, що „Польща не може дозволити на те, щоб при самій її границі існувало вогнище українських заколотів, щоб з Хусту була ініційована агітація на терені Червенської Землі“. Отже для Польщі є найкращою розв'язкою цієї справи та розв'язка, яка „найбільш загварантує ліквідацію українських змов“.

ПРОТИ МАДЯРЩИНИ

Та найцікавіше з цього є те, що часопис домагається від уряду цілковитої зміни політики супроти Закарпаття і Мадярщини, бо „показалося, що Мадярщина є слабша, як це польському громадянству видавалося“. А слабша тому, що „не могла спромогтись на радикальний крок у справі спільної з Польщею границі й не мала доволі відваги піти на спільну політичну акцію виключно тільки з Польщею...“. Варшавська газета з цього заключає, що так як тепер справи стоять, то Мадярщина не дає „достаточної гарантії здавлення українського ворохобництва на Прикарпатській Русі“.

ЗВОРОТ ДО ЧЕХІВ

Та хтож може приборкати бте ворохобництво? Та ніхто інший, а тільки — чехи. Вони вже зачали це робити, твердить польська газета. І тому вислали в Карпатську Україну ген. Прхалу. Ось тому треба тепер Польщі, пише газета, змінити свою політику і держати з тими, що дають більш гварантії на те, що стримуватимуть розгін української справи. А тими, на думку часопису, не є тепер мадяри, а — чехи.

ЧЕСЬКА СТОРОЖА ВИДАЛА ПОЛЬСЬКІЙ ВЛАДІ

СТРИЙ (Галичина). — Польський окружний суд засудив таких по одному році в'язниці: Маріана Кравчука, Льва Сорочака, Петра Глушка, Володимира Патрія, Івана Діденка, Якова Максимця, всіх з Перегінської, повіт Долина, і Василя Слівінського з Підністрия, повіт Бібрка. Акт обвинувачення закінчує тим молодим українським хлопцям те, що вони дня 10. листопада 1938 р. перейшли коло Осмолоди польсько-карпатсько-українську границю. Їх приловила чеська погранична сторожа і передала польській владі.

МАСОВІ ПРОЦЕСИ ЗА ПЕРЕХІД

СТРИЙ. — Стрийський окружний суд завалений т. зв. „розправами граничників“. Все це є судові розправи за намагані переходу української молоді з Галичини в Карпатську Україну. Польський прокуратор закидає усім тим хлопцям намагання вступити до Легіону Січових Стрільців в Карпатській Україні. Між іншим покарано за це Василя Сояка з Лішні, пов. Дрогобич, карою трьохлітньої в'язниці. По одному рокові дістали такі хлопці: Зенон Телішук, Богдан Данилович, Орест Мокляк, Іван Чапельський, Роман Карпинець, Теодор Бігун.

ВВАЖАЮТЬ НА „КАНАДІЙЦІВ“

До цього гурту обвинувачених належав також Михайло Ратушний з Седнєй, Канада. З уваги, що Ратушний є канадський громадянин, суд вимірив йому „нижчу“ кару, а саме 6 місяців тюрми.

ЩО ВІДПОВІСТЬ ПОЛЬСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР?

ЛЬВІВ. — Як подає „Діло“ (ч. 25), громадяни села Соколівки, повіт Золочів, пожалалися перед прем'єром польської держави, що в них польський війт ставить надзвичайну варту по 8 людей на добу, з яких 6 людей стереже польського „Людогов Дому“, а 2 людей пильнують постерунку державної поліції. Варту виконує тільки українська людина. Вартують як чоловіки так і жінки без огляду на вік, під голим небом, підчас морозів і слоти. Від варті звільнені поляки і жиди. Та відповіли на це не чема. І ледви чи яка буде.

ПАМ'ЯТНИК ПУШКІНА В КИЄВІ

МОСКВА. — „Правда“ подає, що на майдані коло київської опери зачали будувати монументальний пам'ятник Пушкінові, на основі проєкту харківського скульптора А. І. Страхова. Висота бронзової фігури поета досягає 5 метрів.

ЯК ВІДПОВІДАЮТЬ?

ВАРШАВА. — Український посол Д. Великанович вніс у польському сеймі інтерпеляцію в справі побиття українських селян польськими військовими відділами. Такі побиття були в збориському повіті. На це відповіло була така, що українські селяни працювали в полі дня 11. листопада, себто в день польського державного свята, а військо взяло це за демонстрацію проти Польщі.

ДАЛІ ВИСЕЛЮЮТЬ

ЛЬВІВ. — Польська влада намагається давити український рух при помочі польського закону про прикордонну полосу. Тим законом обнято тепер малою не всі українські землі під Польщею. Польське старство виселює тепер зі сіл і міст активніших українських діячів, а також і ремісників та купців. Ось так і виселено 5. лютого 6. р. з Рівненщини Івана Фітяка, власника склепу в селі Бугрині, не подаючи причини виселення.

НЕ ВІДКЛАДАЙМО ПРАЦІ НІ ДОПОМОГИ, ЩО П ТРЕБА ВИКОНАТИ ТЕПЕР. КОЖНЕ ДІЛО МАЄ СВОЙ ЧАС. ТОМУ СЕЙЧАС ПОСИЛАЙМО ЖЕРТВИ НА УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ, НА ТАКУ АДРЕСУ:

NICHOLAS MURASZKO, Treasurer

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION

P. O. Box 1014, Church Street Annex, New York, N. Y.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Пощиною число три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На пів року	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Число з п'ятниці (з англійською частотою):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На пів року	\$1.25	Six months	\$1.25
В Джерсі Ситі і Заграницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На пів року	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

В Канаді належить посылати гроші лише на т. ав. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

Тел. "Сво"оди: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

45 РОКІВ СЛУЖБИ

Пригляньмося житті української імміграції. Але поважно й без лихої задуми в серці. І уявім собі, що тепер в Америці нема У. Н. Союзу і "Свободи". А під тим словом "нема", розуміємо неіснування тої праці, яку викладають в українську імміграцію згадані народні установи, що, як відомо, діють як одне тіло, одна думка і одна ідея. Або зробим річ ще простішою. Уявім собі, що У. Н. Союзу взагалі не було в Америці. Значить глядім на те, що діється в нашій житті в Америці в такий спосіб, що відкидаємо в нашій уяві всю ту працю і всі ті впливи, які зв'язані з У. Н. Союзом і "Свободою". Шож дійсно творчого лишилось би тоді з нашої імміграції? Який був би її дух? Куди вона змагалаб? І яку давалаб допомогу боротьбі наших братів за визволення України?

Той, що спробує шукати на це відповіді, хай не обезцінює праці інших. Навпаки, хай її праці добре пригляньмося. І хай знайде її цінну. Бо У. Н. Союз і "Свобода" — далекі від того, щоб жити коштом праці й посвяти інших. Ми добре розуміємо, яку роллю відіграє у нашому житті Церква. Ми не думаємо дивитись кривим оком навіть і на конкурентів з нами бізнесовою організацією. Ні. І не радимо навіть нашим найбільшим прихильникам відбирати з ідейного боку інших те, що в них на таке виглядає. Навпаки, навіть признаємо в такому випадку іншим те, що вони самі про себе пишуть чи говорять. Тільки пристосовуємо їхні слова — до діла, до вислідів.

А тим, що може мають якісь сумніви щодо праці У. Н. Союзу, радимо, в 45-літню річницю його існування, заглянути в його минуле, хочби в ті сторінки, що є в Пропагандній Книзі У. Н. Союзу. Радимо пізнати те, що становило ідеологію цієї народної установи тому 45 років. І радимо порівняти те давнє минуле з сучасністю. Також радимо приглянутись отим ворожим силам, що на протязі 45 років підірвали У. Н. Союз і його спосіб допомоги визволенню нашого народу і створенні незалежної української держави в Європі. Тоді й яснішою стане наша сучасність в Америці. Тоді доперва зрозуміємо, якою то справжньою українською народною твердинею є наш У. Н. Союз в Америці.

У. Н. Союз, це величезний вклад праці найкращих сил нашого народу в Америці в те, щоб тут жила й процвітала українська ідея. Це є збудований тими силами той кріпкий мур, о який розбивалися ворожі наступи. І — далі розвиваються!

Хто того не добачує, цей сліпий на обидва ока. Цей не розуміє і не відчувує справжнього українського інтересу, або є на услугах ворогів. Такі є. Та подавляюча більшість нашого народу є серцем і душею з У. Н. Союзом. Цього ми свідомі. І певні того, що в ту важку для нашого народу хвилину наш загальний розуміє добре вагу сили такої народної установи як У. Н. Союз. І тому подбає, щоб ту силу ще збільшити — новим прибутком.

С. О.

Наука з Карпатської України

Недавно дуже актуальною справою на Закарпатті був конфлікт карпатоукраїнського уряду з Прагою з приводу призначення ген. Прхали на становище третього краєвого міністра без порозуміння з Хустом. Конфлікт цей був дуже роздутий чинниками ворожими Закарпаттю. Але й без того він вартий нашої пильної уваги.

Суть спору полягала в тім, що мале Закарпаття слухало не хотіло далі терпіти вмишування чехів у краєві внутрішні справи, а особливо в наш спір з москвофілами. Це одне. Та з другого боку Закарпаття потребувало чехів, чеської армії для оборони автономної країни проти чим раз безлічнших зазіхань на її цілість з боку Польщі й Мадярщини. Якжеж з тої ділеми було виїти?

Ясна річ, що відірвана від свого властивого національного пня, від "гро" української нації, Закарпаття з невеличкою територією і малою людністю, посеред держав, що числять десять, двадцять чи тридцять мільйонів — не могло провадити цілком незалежного державного існування. І очевидно, в данім випадку з усіх лусіло вибрати найменше: сполучу з Чехією. Але це не мінє факту, що автономна країна, що входить в склад іншої держави, і що здала на поміч її армії, завше має бути наражена на конфлікти з тою державою. І завше має бути змушена відбивати такі чи інші втручання свого "центра" — в свої краєві справи...

Це треба нам добре запам'ятати з огляду на грядучі події, яких ареною вже буде не мала територія Закарпаття, а — наддніпрянська Україна. Наближається година її визволення, година, коли ми будемо рішати про форми її життя й відношення до її теперішньої метрополії — до Росії.

А до цієї Росії нема вже такого однозгідно ворожого серед нас відношення. Є цілі групи, які мріють про "федерацію" з Росією, про "союз" з нею, про "братню спільку народів" Росії й України. Читайте виступи О. Шаповала, В. Панейка, нові публікації В. Винниченка і пр. Читайте енциклопедію деяких москалів, які думають златати "дурних хохлів" на гачок федеративних пропозицій і пр. — і ви побачите, що небезпеки для самостійницького українського руху — не такі вже малі.

А до цієї Росії нема вже такого однозгідно ворожого серед нас відношення. Є цілі групи, які мріють про "федерацію" з Росією, про "союз" з нею, про "братню спільку народів" Росії й України. Читайте виступи О. Шаповала, В. Панейка, нові публікації В. Винниченка і пр. Читайте енциклопедію деяких москалів, які думають златати "дурних хохлів" на гачок федеративних пропозицій і пр. — і ви побачите, що небезпеки для самостійницького українського руху — не такі вже малі.

А до цієї Росії нема вже такого однозгідно ворожого серед нас відношення. Є цілі групи, які мріють про "федерацію" з Росією, про "союз" з нею, про "братню спільку народів" Росії й України. Читайте виступи О. Шаповала, В. Панейка, нові публікації В. Винниченка і пр. Читайте енциклопедію деяких москалів, які думають златати "дурних хохлів" на гачок федеративних пропозицій і пр. — і ви побачите, що небезпеки для самостійницького українського руху — не такі вже малі.

І ось в зв'язку з цим — і хоч звернути увагу читачів на приклад Закарпаття. Може — в хвилину втоми чи несприятливого міжнародного положення — деякі українські слабодухи підуть на приманки Москви, і коли впаде большевизм, під тим чи іншим прихисом (чужого спириту чи своєї наївності) — згодяться на таке відношення України до Росії, яким є тепер відношення Закарпаття до Чехії...

Колиб — не дай Боже — так сталося і заки так станеться — треба твердо собі усвідомити, що це булоб найфатальніша розв'язка нашого питання. Бо федерація чи там автономія, — це лише самоуправа краєва, це — власний заряд справами просвітними, релігійними, економічними, почасти політичними. Але, і на це звертаючи добре увагу, спільна загальнодержавна політика і — найголовніше — спільна армія...

Отже, колиб Україна дала себе обдурити московським хитрунам і власним ренегатам, та дала би взятися на сей гачок федерації, її свобода булаб ілюзорна і тревала би дуже коротко. Виникли би ріжні конфлікти — навіть такі самі як між Хустом і Прагою (з приводу москвофілів) — між Києвом і Москвою, — а що по сторої Москви стояла би імперська армія, — то згори можна булоб вже знати, чим такий конфлікт скінчився би... Очевидно, нам лишився би шлях революції національної — але тоді вже проти скріпленої Росії.

Ось через що, в момент, коли большевизм падатиме під ударом внутрішньо-революційних сил, чи під ударами ззовні, нам треба твердо стояти на засаді повної незалежності, а не на засаді федерації чи союзу. Нам треба незалежності з власною армією, урядом і власною законною політикою. Треба буде тоді вихисувати безрешти — момент замішання, який повстане внаслідок упадку большевицького режиму. І стати міцно на власні ноги та осягнути максимум наших бажань.

Аде й для того вже тепер треба нищити серед себе ренегатів, які прикриваючись плащиком ріжних федерацій, працюють на згубу нації...

ЖЕРТВИ НА РІДНИЙ КРАЙ

посилати на таку адресу:

"OBYEDNANYE"

P. O. BOX 122, CHURCH ST. ANNEX, NEW YORK, N. Y.

ПРО ПОЛІЩУКІВ

Довгий час поляки "перекопували" своїх земляків, що гуцули — це поляки. Возили їх то до Варшави, то до Глини чи до Закопаного, "на показ" — що це польські "Гурали". Та побачили, що це даремне. Тепер завернули в інший бік — на Полісся. На вакації вислали були на Волинь і Полісся багато академиків (студентів), щоб працювали над "освідомлюванням" поліщуків, що вони не українці, лише — поляки! І по газетах містять "наукові" статті, що найбільше право до поліщуків мають поляки, бо поліщуки говорять по польськи, а не по українськи. (Таке виписав "Курер Віленський" ч. 22. з 1939. року). Польща, мовляв, повинна ближче зацікавитись поліщуками, щоб не було загіпно.

Якжеж є в дійсності.

Полісся це погранична земля України. Воно обіймає південну смугу колишніх губерній: мінської і північної волинської. Дуже цікава ця країна, низько положена, рівна, там і сям дещо вища та піскувата, позатим покрита величезними болотами, підможками лісами, моховими рудавинами, перерізнана безлічно річ, річок, проток, засіяна озерами. З весною, коли снігові води підуть Прип'ятю та її притоками або в літі, коли випаде довга слота, тоді всі ріки виступають із берегів і заливають широку всю країну. Тоді видно на Поліссі лише небо, воду та ліс, рідко коли побачиш польське сільце, що стоїть на пісчаній горбівині. Дороги мошені деревляними ковками і в суху піскуду не годяться, підчас розливів можна проїздити зі села до села хіба човном — так возять і пошту. До деяких польських сіл можна дістатись суходолом хіба в найтвердішу зиму, коли ріки, багна та тепличини замерзнуть.

У своїх неприступних багнах і лісах зберегли тутешні українці — називають їх поліщуки або пінчуки — багато старовини в мові та звичаях. У деяких неприступних селах старі люди ще й сьогодні рахують не на гроші вартість якого небудь товару лише на курниці, себто шкери з кун, які ними платили все тому майже тисячу літ. Хайборство на Поліссі дуже бідненьке, вже більше користи дає скотарство, бо луки й левади та пасовища тут багаті. Дотого кожний поліщук добрий стрілець і справний рибалка. Чимало заробляють поліщуки також при річній плавбі сплавами й іншими суднами по Прип'яті (давніше за царату і

по Дніпру). Вони найліпші керманічі на цих ріках.

Поліщуки огрядний нарід, звичайно середнього росту, кремезні, круглолиці, чорняві. Це нічого їм не вадить, що живуть на нездорових багнах. Нюша мужчин: чорна або бура свитка, коротка "курта", червоний пояс, чоботи або личави. Жінки носять вишивані довгі сорочки, спідвиці та "курти" сині або червоні. Хати деревляні, великі, обійстя порядні, села звичайно невеличкі, багато присілів і дворів. Серед городів найбільший старинний Пінськ (перед війною мав 37,000 мешканців). Хібно дехто називає це місто Пинськ; бо назва ця пішла від назви ріки Пінна. Пінськ важний торговлею, промислом і плавбою. В Давидгородку роблять річні кораблі. Прастарі княжні городи (укріплені колись міста) Турів і Мозир тепер нужденні містечка. Так-

само дуже підупав Овруч, одне з найстаріших міст України. Зате нове місто Ковель виростало в останні часи на доволі торговельне місто завдяки залізницям, що тут перетинаються.

Що поліщуки це українці, того й не треба доказувати, та для прикладу подаємо ще тут кілька народних пісень із Полісся. З них бачимо, що це не польська, лише чиста українська мова:

Ой, в ліску, в ліску на дубку
Висла колиська на шнурку.
В тій колиській Петруню,
А коло нього татко його.
„Шибай (підкидай) мене, татку,
[високо]
Нехай я зобачу далеко.
Там десь моя дівоночка гуляє,
Пінтим рукавице махає“.

Ой, на Купала, Купалочка,
Не випадаєш Наталочка,
Погнала бички, дрімачка,
На кілки ніжки звиваючись.
Приточи, Боже, більше ночі,
На Наталічній чорні-очі.

Помошу кладочку вербову,
Ой, час вам, дітвачка, додому.
Ой, а ти, Марійко, зостаєшся
Та з своїм Андрійком звичайсь.
Привезе віночок з калалю,
Щоб ти здорова сходила.

Московський перепис населення

Вже два рази москалі робили перепис населення. Кожним разом виходило замало населення. В 1926 р. замість 250 мільйонів нараховували лиш є щось 126, а в 1937 році нараховували щось аж 85 мільйонів, врахувавши за весь час „буйний“ приріст населення в „районі“. Довелось переписувачам населення по кілька разів себє і знайомих переписувати, щоб якось накрутити бракуєчих 70 мільйонів.

Тепер є третій з черги перепис населення. Навчені досвідом минулого, рішили москалі дати переписови „наукові“ основи, тобто на допомогу переписови притягнути і діалектичний метод і теорію Дарвіна і вкінці постанови 17-го з'їзду московської комуністичної партії, яка вказала, скільки має бути населення при переписі. Крім того наказано переписувачам користуватись в праці „стахановськими“ методами.

Ціль перепису — показати всім фашистам, ворогам Москви, скільки то людей на виладок війни стане як „один“ чоловік на оборону московської імперії. А то ціль ніяка інша, а стратегічна. Хотять заставити Гітлера, що напосівся на Україну, відказатись від своїх плянів, бо Україну буде боронити маса сотень мільйонів людей.

Поглянемо, чому так важко москалям перевести точний перепис населення імперії. Почнемо з слова „перепис“. В

московській імперії вже начилися, що коли людей переписують, то значить треба сичкувати якихсь неприємностей. Прикладах багато. Збунтується нпр. село: Наказ — всіх переписати і розстріляти, або вислати на Сибір. Аби почнутись неспокої на заводах. Питають, хто невдоволений, чому, переписують, а відтак: наказ: переписаних вислати на Сибір або розстріляти. Не даром же журнал „Антирелігійний“ з Москви пише, що в Архангельській Області ходять слухи, що людей нато переписують, щоб з їх трупів відтак клей варити. І так вже було в Москві, отже слухи небезпідставні! Мало чого трапляється в москалів? Правда, весь народ на клей не переварять, бо не буде кому тим клеєм клеїти, але от як десь збунтується кілька сіл проти москалів, то і то не виключено. Требаж клеєвий промисловості сирічка, інакше пляну не виконає, директорів заводів порозстрілюють.

Коли взяти це на увагу, то яснішими стають факти, які наводять совєтська преса. В Башкірії нпр. працівників перепису населення виганяло з місцевості та м'яло їм кости. Башкірії бороняться, бо ану їх переписують на те, щоб відтак з них клей варити, чи кости на штучні угноєння переробляти, чи вкінці, щоб на Сибір заслати, чи в крайшому випадку розстріляти. Цеж не належить до приємностей, тому краще боронитись.

Перепис по селах носить з собою багато неприємностей для обох сторін, селянства і переписувачів. Хтонебудь гукне в селі: переписники йдуть! — і цілий колхоз піднімається. Люде в лісі втікають, скриплять вози, жінки плачуть, діти пишуть — чисте пекало. З старими, що дома залишилися всі прощаються „до побачення на другому світі!“ А старики кажуть: ідіть дітвачки, спасайтесь! Мені старому вже костей не жалі, хай варять з них клей!

При таких умовах сільського населення не нараховувалиб москалі і 20 мільйонів. Але москаль з біса кривий і на те знайде раду. Призидать на село. Все пуще. Переписують стариків, требаж, щоб листи були повні. І додають від себе: шож, це за плотом? Когут! Так пиши: Петро Іванов Когут, літ 52, одружений. Скільки там курей? п'ять! так пиши: жінка Марія літ 48, дочки чотири: імена: Революція, Індустрія, Жовтенюк, Сталінка. А що це там ворушиться? Кабан! Так пиши: Йосиф Вісаріонов-

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

Бояриня і робітниця поклонилися і вийшли. Цариця звернулася до панночок:
— Ви чого витріщили баньки? Ох, небожатка, як лиш з очей моїх, так ви-зарас скалите зуби і розводите сміх неприличний. А! ти — ти чого глядиш там! А ти, бальховата! кажи: чи сміялася вона мені за плечима? Хочеш затаїти? мені не скажеш?
— Я не бачила, государине.
— Брешеш, бачила! Ну, коли не бачила, а побачиш — то скажеш мені?
— Скажу, государине-царице.
— Неправда! не скажеш! Де у вас вірність? Яка ваша вірність! А як відвернуся і побачу... то може гадеш, що тобі буде менша кара, як її? Обі однаково покараю. Ідіть собі від мене.

Панни відійшли.
— Куди не обернешь, — говорила цариця до братів, — від Силвестра не втечеш. Хотіла плащеницю вишити по обіту, за душу мого Миті-царевича в Горниці, шож? Кажу, знайдіть мені іконописця, щоб мені візречь нарисував. А вони знайшли з Новгороду, та ще з Силвестрових вихованців. Піп з своєю попадею збирали всяку золоч хлопців і дівчат, виховували та на людей виводили. А це чинилося не для впадоби Богові, а задля того, щоб в цілім царстві своїми людьми всі кути познати. Видите — всюди у них свої люди. І мені їхнього привели з новгородських.
— Знаю — сказав Григорій, це з тих, що малювали Господа Саваста, чим Високотий собланився.

вели з їх нори шура. Хотять царягосударя — з пантелику збити, щоб він у похід рушив на кримську землю. Підслали йому якогось божевільного віщуна про упадок турецького царства. Хвалити Бога, отець Левків скаменує царягосударя. Не піддається. А тут, бачиш, приїхав з литовських земель Вишневецький, намовляти царя до війни, та ще якесь чудо привіз з собою — якогось силача, Ілліо Муромця... Хотять царя отуманити.

— Горе мое, горе! — сказала дариця: — ох як мені на серці тяжко-важко. Чувє моє серце щось недобре. Ох, брати мої рідні! Рятуйте мене, люблю я свого Іванчика понад все в світі, бути може, що цей й гріх так любити, дятото, що Бога треба любити понад все, а коли чоловіка страшно полюбить, то і супроти Бога прогрешиться. Тільки, шож мені діяти? Точить моє серце черв'як невисипущий! Вороги мої люті хотять мене з Іванком розлучити, з світа мене ради би зігнати, щоб самі заволоділи й царем і царством. Чого я не перетерпіла? Не забути мені до смерті, як Іванчик був хорий, перестав жити, а вони доколя нього... думали, як би то дітям нашим на-

слідство відібрати, Володимир Андрієвич царем зробити... Мати його, люта зміня!.. низько мені кланяється, а сама лихо придумує... Бог вирітував царя; і в день і в ночі від тої пори хвалю Його пресвяту волю. Але пекло не спить. Піп Силвестер, ворог лукавий, відібрав у мене діти чародійством... а тепер злодії хотять царя забрати на люту війну, як забрали під Казань; чуже моє серце біду; довго мені горювати на білім світі, не до життя мені... Ох, ох!

Брат її Никита сказав:
— Не гніви Бога, сестро, малодушністю. Ти не любиш Силвестра, і я його не люблю, та і як нам його любити? — він нас не любить. Він бажав би, щоб нас не було при царю, а тільки він з своїми дорадниками остав на дворі. Надмірна у нього жажда панування. А щоб він чародійством у тебе дітей забрав, цього не годиться говорити. Це діло Боже, а не людське. Не годиться обмовляти чоловіка, хоч би він був твій ворог і лиха накоїв!
— Хібаж він не чародійник? — сказав Григорій. — Як то він підійшов царягосударя? А може він розважний і бо-

угодний муж? Скільки то літ ми з ним бореємось! Ось, розсердився госулар, здається, приходить кінсь Силвестровому пануванню; а тут ні! Дивись, він знов приблизився і знов його цар слухає. Якже то він не чародійник, проклятий! В ту хвилину почувлися кроки. Захариїні пізнали хід царя.

Увійшов цар Іван Василевич, похитуючись на боки і усміхаючись; одною рукою він погладжував свою борідку, а другою опирався на палиці з золотого галюка.
— Ха, ха, ха! — сказав цар: — шурині! Чувте, як мене хотіли піддурити. Найперше підслали якогось божевільного й той говорив мені якісь дивні річи про привиди, щоб мене намовити на війну з Кримом; я велів того божевільного прихопити на злочинний мов, а він пропав, як камінь у воду! Тепер взялись за щось інше. Хотять для нашої царської забави показувати якогось силача, котрий руками душить медведя, а привіз його з собою Вишневецький. Думають, що я, дивлячись на це, піддамся їх радам. Ні, мої дорогенькі! не такій вам полався. Я собі на забаву погляну, але щоб йти війною на Крим, а й то ще самому, після їх

бажання, цього не буде. Ти, Наступе, про це не думай і не томи свого серця! Я на Крим не піду, не виповню їх бажання. Протинно, вони будуть чинити у мене те, що я заховаю, тому, що я самодержець: від Бога дана мені власть свине, і що заховаю, це й буду ділати, а вони мені повинні повинуватись.
— О, государю, — сказав Григорій, — як ми всі раді ізаз воля мудрого слова. Не тільки ми, але всі православні християни, що є під твоєю високою рукою, молять Бога лише про те, щоб ви все ділалися після твого великого розуму, а не після рад боярських, а вже ніяк після ради попівської.
— Піп Силвестер мені не дорадник, — сказав цар: — наша воля була така, щоб піп Силвестер був близько нас, а не заховаємо, то піп Силвестер піде завтра в Соловки. Що значить піп? не тільки піп — митрополита не заховаю тримати, то й митрополит піде собі проч.
— Справедливе й мудре твоє слово! — сказав Григорій.
— Милій мій, Іванчику! — сказала цариця, обнимючи з ніжністю голову мужа. — Ти не пойдеш на війну, ти зі мною лишися! (Дальше буде).

• 3 ДНЯ •

„ЧУДА“.

Доносять старокраєві українські часописи про появи „чуд“ по українських селах. Появляються дивні образи на вікнах хат і тих образів ніхто не може змити; а також не може пояснити в який спосіб вони появились? Появляються „стигматички“, себто жінки, які передбачають різні події; а також своїм власним життям доказують, що оволоділи ними якась надзвичайна сила. Появляються також чододійні джерела, з яких вода оздорює людей.

Ці „чуда“ прийняли масовий характер. А найдивніше те, що попри глибоку релігійність, вони відбивають часто терпіння українського народу та заповідають йому кращу долю. На місце таких „чуд“ з'являються люди, і то не лиш „прости“, але також комісії вчених. І хоч вони стараються пояснити дане „чудо“ науково, то проте це їм не вдається. Останочо вони такі стверджують, що мають тут до діла з якоюсь надприродною силою.

ПРОТИВНИКИ ЧУД.

В кожній суспільності є люди, які схильні до містики й до віри в чуда, а є такі, що відкидають всякі вірування в чуда і називають це нісенітницею. Коли ж їм такі прийдуться зустрітись віч на віч з якимсь надприродним явищем, то вони тоді кажуть, що це не є ніяке чудо, а просто хвороблива уява, галюцинація; або автосугестія, або гіпно-тизм, або щось таке інше. Вони далі говорять (покликаючись на науку), що душа чоловіка це дуже незбагнуте ество. Під впливом сильної віри чоловіка він не раз може оздоровити; він може не раз побачити речі, які не існують, а тільки привиділись йому. Вкінці вони також говорять, що це багато сил на світі ділає, яких вчені не розслідили. Колись „чудом“ уважали магнет, електрику, а громи уважали „знаряддям богів“. Нині ми знаємо, що таке електрика; а навіть уміємо сами викликати громи. Подібне станеться колись і з тими „чудами“, яких ми не вміємо розяснити собі нині.

ВОНО ПРАВДА, АЛЕ...

Це все ніби правда, ніби ні. Це правда, що вчені нині відкинули, що то є магнет, а навіть самі вміють витворювати магнети. Але чи вони відкинули що то є та сила, що ділає в магнеті та де та сила має свої коріні? Ні. Вони того не відкрили. Вони тільки навчилися орудувати тою силою, але не відкрили її природи, та її джерела. Так само з електрикою. Так само з життям. Вони перевірили докладно тіло чоловіка, пізнали кожну окрему частину: Пізнали, яку роботу кожна частина виконує. Пізнали як лікувати хорі частини чи робити їх міцнішими для виконання їхніх завдань. Але природи, самого життя, такі не пізнали. Вони такі не знають, що то є життя, звідки воно береться, де його джерела, де воно дівається, коли людина умирає? Вони знають, що спричинює смерть. Але куди поділось життя, яке ще перед хвилиною пульсувало в чоловіці, вони такі не знають.

ПОДІБНЕ З ІНШИМИ НАД-ПРИРОДНИМИ СИЛАМИ.

Подібне є і з іншими надприродними силами. Гіпно-тизм це недавно уважали за чародійство. Тепер вже дослідили його докладно і навіть написали книжки, як можна навчитися гіпнотизму. Себто, вони вивчили причини і наслідки гіпнотизму. Але самої природи гіпнотизму — що це є, що за сила впливає з очей гіпнотизера на іншу людину та змушує її завмирати, штивнати, виконувати найдивніші рухи — цього сам гіпнотизер не знає. А що є якась надзвичайно дивна сила в тім — того не може ніхто заперечити.

Те саме з сугестією, чи автосугестією. Припустім, що фактом є, що під напором внутрішніх сил, в уяві чоловіка повстають привиди, якісь дивні образи. Але, чи не є чудодійною та сила, що вміє ті образи викликати? Чи не є вже то саме „чудом“, що якесь маленьке собі віконце в сільській хаті викликає в гадчів певний образ? І то навіть в таких гадчів, які не вірять у чуда? Це є чудо само собою. Також чудом є і це, що чоловік від якоїсь води виздоровіє, навіть колиб фактично він виздоровів від своєї власної віри.

ДОСЛІДИ.

Робили вчені досліди над водою із французького чудотворного джерела Лурд, яке оздоровило чимало людей. Вони прийшли до висновку, що та вода це найзвичайніша джерельна вода і нема в ній жадних складників! А тому вони заклали, що неможливо, щоб та вода своїм хемічним діланням довершила чуда.

Вони говорили, що це віра людей мусіла довершити цього. Віра, викликана при дотикі „чудотворної“ води. Але, чи ця віра сама по собі не є щось чудодійне? Велике терпіння накопичилось нині в серцях українського народу. Невже ми мусимо виключати можливість, що це терпіння і огірчення на кривди, а зарозом віра у правду, в Бога, в ідеалізм цього світу — витворюють в уяві нашого народу ці дивні появи? Пощо здирати з цього містики, коли містика в них така є?

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БОФАЛО, Н. Я. Місячні збори Тов. Івана Франка, від. 299, відбулись в неділю, 26. лютого 1939, в годині 6:30 вечором. Обов'язком кожного члена бути на цих зборах, бо є певні справи до поглядження. Простіться членів, щоб й нових кандидатів прийшли до У. Н. Союзу. Зборам буде „Кард Парти“ на користь Світової Вистави в Нью-Йорку. Розпочинається в 8:30. Простіться й членів інших відділів, щоб і всі гості радо привітаємо. — А. Коваль, предс.; І. Самуляк, кас.; І. Сидорович, фін. секр.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ДО ВСІХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ В СТЕЙТІ КОНЕКТИКОТ!

Подаємо до відома, що заходом усіх Союзів відділів стейту Конектикот відбудуться

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ В НЕДІЛЮ, 26. ЛЮТОГО (FEBRUARY 26, 1939).

в 2. годині пополудні

В ГАЛІ УКРАЇНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО КЛЮБУ, 9 HIGH STREET, ANSONIA, CONN.

Є важні справи до поглядження, а тому на збори повинні прийти конечно урядники всіх відділів, а саме, відділів: 10, 18, 23, 54, 59, 67, 84, 138, 250, 254, 262, 277, 350, 370, 381, 387, 390, 414 і 421.

Про справи організаційні говоритиме гол. секретар Д. Галичич.

За комітет: А. Маланчук, окружний організатор У. Н. Союзу в Стейті Конектикот.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Готуються до великого свята 950-ліття Хрещення України.

В Ріднім Краю уже відбулись торжественні свята, уряджені з нагоди ювілею великої історичної події, якою є 950-ліття хрещення України за часів славного українського князя Володимира Великого, зачисленого церквою до святих. Це свято, яке довелось святкувати в Ріднім Краю під Польщею з великими перешкодами, а яке під Советами взагалі не можна відсвяткувати, повинно бути відсвятковане якнайторжественніше тут в Америці. В такий спосіб відсвяткує його і українське громадянство з міст Гемтремк і Дітройт та околиці в дні 4. липня 1939 року. Влаштуванням свята займається о. д-р Тиханський, український греко-католицький священник, що ввійшов у порозуміння щодо цього з відомим американським католицьким священником о. Каглином, що згодився відступити українцям на той день свою церкву „Литл Флавер Шрайн“ в Роял Оук, близько Дітройту. Є це одна з найкращих нових церков, що має сидження на 3,500 людей. Службу Богу відправлять обидва наші владники і буде вона передана через радіо о. Каглина. У святі возьмуть також участь і римо-католицький єпископ, а головну проповідь виголосить о. Каглин; і вона буде передана через радіо.

Українці з Гемтремк і Дітройт хочуть отим відсвяткуванням висвітлити перед Америкою свою славу історію і давню культуру, своє славне минуле. Тому і свято це є святом загально-народним.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Рух у Народнім Домі.

Наша Централь, в якій гуртується українська громада, пережила один рік свого життя. Не зважаючи на тяжкі часи і безробіття, Український Народний Дім ступив кроком вперед.

За цілий рік існування У. Н. Дім став осередком українського життя. Тут відбуваються різні імпрези, концерти, народні свята, та протести. Три рази зішлись минулого року наші люди, щоб запротестувати проти наших окупантів.

Під наглядом Українського Червоного Хреста (ОДВУ) та при добрім догляді п. Котівича — громада на західній стороні міста збирала 4 пакети старої одягу для карпатських українців.

Громадяни на західній стороні міста збирали також ще \$672.92 на фонд Карпатської України. Гемтремк і східна частина міста збирала ще \$670. Разом зібрано \$1,342.92. Гроші ці по відтягненню коштів каблєграмів і т. п., вислали до краю через Об'єднання.

Робота та організаційна праця іде в Народнім Домі певним кроком. Існує тут хор Народного Дому, Театральний Клуб, Рідна Школа, Читальня і т. п.

Пляни на 1939 рік.

Довги в Народнім Домі поволи сплачуються. На річних зборах рішено взятися ще енергійніше до праці в 1939 році та почати викінчувати салю на горі. Введовзі зачнетесь велика кампанія в цій справі.

Новий уряд.

На 1939 рік вибрано такий уряд: д-р А. Т. Кібзей, предсидник; В. Чмир, заступник; І. Слупецкий, касер; І. Форис, заступник; Ф. Гузіль, фін. секр.; О. Тимошко, рек. секр.; Контроль: С. Боднар, В. Тарас, І. В. Іванчук. Тростісті: В. Братусь, П. Ковальчук, А. Дяків, О. Чарноский, правний радник.

Після книжочок фін. секр. до цього часу Укр. Нар. Дім має 43 членів фондатори, що зложили на Укр. Нар. Дім по \$100 або більше. Імена членів є такі:

В. Бартош, С. Боднар, С. Чорний, пані Чорний, О. Чарноский, В. Чмир, І. Дячун, В. Дідик, Д. Длугаш, І. Дзядик, І.

ДІЙШЛИ ДО ГРАНИЦІ.

Передня сторожа повстанських військ генерала Франка, перейшовши по добуттю Барсальони всю Каталюнію, дійшла до французької границі коло Пе Пертю.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗВИКЛА ЧИТАТИ РІЖНІ ГАЗЕТИ.

Я жінка проста і мама 6 дітей, з яких ще жадне не переступило 16-ти рік життя. І всі ходять до школи. Згадую за те тому, що є такі жінки, що як їм підсунути газету до читання, навіть даром, то зараз відповідають, що не мають часу читати, бо мають багато іншої роботи з хатою і дітьми. Отже такої роботи і в мене повно. Але є і час на прочитання газет. Мій чоловік читає тільки „Свободу“ і „Місionar“, а я читаю ще й чужі газети. Бо звикла до того, як була в шпиталі й тоді давали мені багато різних словянських газет до читання, а лікарі дораджували читати, бо це добре на мої недомогання. І так я тоді читала різні газети. І звикла до цього, так, що мені їх тепер передають далі до читання.

Коли перечитую голоси читачів, висказані в справі читання польських газет, то дивуюсь, чому не підніс властивої нашої хвороби, якою є те, що ще є між нами дуже й дуже багато людей, що взагалі ніякої газети не читають: ні української ні чужої. І є ще багато наших людей, що такі не вміють по нашому читати. Ось це є ті річі, на які треба звертати пильну увагу. Та це свята правда, що такі ми самі винуваті, що наша преса не є така сильна, якою повинна бути, та що наші видавництва підпадають, бо ми не купуємо книжок. І наші радіові години слабкі, бо ми не вміємо їх підтримати. Ми їх критикуємо. І є навіть защо критикувати. Але поправа може вийти з цього, коли ми самі підпремо свої години, а підпирючи їх, зачнемо ставити твердіші домагання щодо мистецького виготовлення і виконання програм.

Отже з читанням наших газет, є як з усім іншим: треба нам навчитись про своє дбати і своє підтримати. Це повинно бути на першому місці.

Ангеліна Тимош, Магва, Н. Дж.

УВАГА! — СТЕЙТ НЮ ДЖЕРЗІ!

УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА СТЕЙТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ

ПРИ СПІВУЧАСТІ ОКРУЖНОЇ УПРАВИ ОДВУ

НАШОТОВУ

В НЕДІЛЮ, 6. СЕРПНЯ 1939. РОКУ

(а не 9. серпня, як було помилково проголошено)

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ ДЕНЬ

У ПАРКУ ФЕДІРКА В ЛІНДЕН, Н. ДЖ.

Простіться всі українські організації здержатися в той день від всяких імпрез.

Омелян Онішук, секр. У. Н. С. О.

ДО ВІДОМА ВСІХ, ХТО МАЄ ТИКЕТИ, що вистава

УКРАЇНСЬКА НІЧ

В НЕДІЛЮ, 26. ЛЮТОГО (FEBRUARY 26, 1939)

У JULIA RICHMAN HIGH SCHOOL, 67-ма ВУЛИЦЯ І 2-га ЕВЕНА.

в 7:30 вечором.

ВСТУП ВІЛЬНИЙ ДЛЯ ВСІХ.

РОСКІШНА КАВА...

Коли хочете мати каву, що смакує краще, додайте при запаренню до кавника або перколятора ЦИКОРП ФРАНКА. ОТРИМАЄТЕ КАВУ НЕЗРІВНОВАНОЇ ДОБРОТИ, СМАКУ І АРОМУ. Спробуйте ЦИКОРП ФРАНКА ще сьогодні. — Можете її дістати в усіх ліпших гресернях.

10 ц. пачка

THEINR. FRANK SONS, INC. FLUSHING, N.Y.

Д-р А. Т. Кібзей.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

П. К., Гемтремк, Міш.

Подано тільки про саму подію. Про її вагу вже були статті в „Свободі“. І був фейлетон, присвячений тій великій події. Тому в дописі треба писати тільки сам факт, про те, що робиться у тій справі в громаді.

Вічевий Комітет, Гудсон, Н. Я. — Школа місяця на відповіді. У. Ш. Вістіам. Якжеж вони можуть хвалити промову запрошеного Вами бесідника? Як би похвалили, то видно, що бесідник був не добрий. Бо-ж був добрий, то мусів говорити проти Москви, а У. Ш. Вістіам за Москву.

— Пополуднева година для мене найприємніша пора дня...

— Чи улаждаєш собі тоді подібну думку?

— О, ні, але тоді спить моя жінка!

ШКАГОВСЬКА ХРОНІКА

Подар Степан Куропас.

Українська фільма „Маруся“, була висвітлювана у нас в театрі на 8-мій вул. і Вабаш в днях від 14. до 20. січня. Кожний день театр світив пусткою. Публики не було. Не було і навіть в неділю, себто в днину вільну від занять, бо тих кілька соток людей, що бачили фільму, не можна назвати „публикою“ в такому місті як Шікаго, де є десять тисяч українців. Фільма випродюкована з величезним вкладом людської енергії і гроша. А як і така гарна фільма не могла стягнути людей, то вина тут таки самих українців. Видно, що ми самі не интересуємося українським життям, коли навіть тоді, як раз у рік висвітлюється нашу фільму, а й тоді публіка не дописує.

Снігова заметіль навістила наше місто в день 30. січня. Впало 17 цілих снігу, який здержав всю комунікацію в місті. Щоби повернути місто до нормального стану, міська адміністрація видала 220 тисяч доларів на частинне очищення від снігу. Крім цього трамваєва компанія (стріткар) видала 400,000 доларів, а автобосова компанія 60,000 доларів на ту саму ціль. Приватним трокам, що помагали вивозити сніг плачено 22 і пів долара денно за 8 годин праці.

Одежу для Карпатської України збирали у нас: 57-мий відділ У. Ч. Х. ОДВУ і отці Василіяни. Дочки України вислали зібрану одягу до Централі У. Ч. Х. ОДВУ в Нью Йорку, а на покриття висилки урядили вечеру, в неділю, дня 22. січня, на якій було присутніх коло 100 осіб.

о. Петро Журавецкий, парох православної церкви св. Михайла в Гемонд, Індіана перенесений до Мільвоки, Вісконсин. О. Журавецкий є добрим організатором. Тому є надія, що українська колонія в Мільвоки стане тепер більше активною. Бо досі, там „на заході все було без змін“, в часі, коли інші українські громади передоджувалися.

Українська Молодь в Шікаго вступає масово в члени У. Н. Союзу. Причиною цього явища є те, що У. Н. Союз опікується спортивним вихованням своїх молодих членів і дає їм навіть матеріальну піддержку. Щоб не бути голословним, наведу такий факт: До дописувача зголосився ц. Володимир Коцовський, який ще з 6-ма хлопцями творить

дружи́ну кошикового мяча, яка має вже імя серед українців в Шікаго. Хочемо взяти участь у „мідвестерн бекетбол турнамент“ У. Н. Союзу, в день 12. березня, зазавив п. Коцоловський. Лише члени У. Н. Союзу можуть взяти участь в тим змаганні, зазавив дописувач. У висліді протягом одного тижня ціла дружина вступила в члени У. Н. Союзу, перейшла лікарські оглядини, а навіть наперед заплатила вкладки до У. Н. Союзу. Дружина ця буде состояти 393-тій відділ У. Н. Союзу у вище наведених змаганнях.

45-літній ювілей У. Н. Союзу, рішила відсвяткувати наша громада в неділю, дня 12. березня в Шопен Школі. Окружний комітет відділів У. Н. Союзу в місті і околиці рішив на зборах дня 19. лютого устроїти Ювілейний Концерт, в якому візьмуть участь найкращі концертні сили української колонії. Тому, що під цю пору будуть у нас головні урядники У. Н. Союзу, рішено запросити членів Екзекутивного Комітету до слова на концерті. Вступ на концерт вільний.

З нагоди цього ювілею і річного засідання головного уряду У. Н. Союзу, що відбувається у нашому місті, окружний комітет У. Н. Союзу буде витати головних урядників „Батька Союзу“ вечерою, в п'ятницю, дня 17. березня в Ла-Сел Готелі. На вечеру рішено запросити визначних американців з міської адміністрації і прийтелів української нації. До участі у ювілейній вечері рішено запросити всіх українців.

Мідвестерн Бекетбол Турнамент Українського Народного Союзу відбувається в днях 11 і 12 березня. Участь у змаганнях зголосили дружини з Клівленд, Акрон, Росфорд, Огайо, Гемтрем, Дітройт, Мішіген та Ембрідж, Пенсилверія. Змагуни згадають друзини це наші молоді хлопці, члени У. Н. Союзу. До Шікаго наспів вже на руки дописувача прекрасний „трофей“ високої вартості — як дар Українського Народного Союзу для дружини, що вийде побідником зі змагань. Трофей вручить головний предсідник У. Н. Союзу п. Микола Мурашко.

Недуга інфлюенци і запалення легенів навістила Шікаго цього місяця. Недуга має

такий перебіг і не лишає за собою багатьох випадків смерті. Але є дуже широко поширена, бо нема в Шікаго хати, де не було би кілька недужих. Д-р Блек, шеф міської департаменту здоров'я, подає на цю хворобу раду: перебувати 4—5 днів в ліжку.

Мирон Леский, організатор Централі ОДВУ заговиста до нашого міста в організаційних справах. Дав низку організаційних відділів у місті й околиці, у висліді яких засновано 3 нові відділи ОДВУ. Новозасновані відділи повстають при українській православній церкві на Ірі і в містах Гері і Гемонд, стейту Індіана. На підставі згоди центрального організатора О. Д. В. У. виходить, що організація ця робить заходи для купівлі своїх власних друкерських машин.

Річні Збори Окружного Комітету У. Н. Союзу відбулися у нас в неділю, дня 19. лютого. На 1939 рік вибрано новий уряд, до якого увійшли: Тарас Шпікула, голова; Микола Ніколишин, місто голова; Роман Смух, секретар; Петро Жовнірчак, скарбник. До контрольного комісії увійшли: Петро Пуццало, П. Саган і П. Дашків. Пресовим референдумом вибрано дописувача. До уряду увійшли „сильні люди“ Шікаго, які на зборах прирели працювати для зросту У. Н. Союзу в нашому районі.

Збори порушили ще такі справи: 45-літній ювілей У. Н. Союзу, Річне засідання головного уряду У. Н. Союзу, Бекетбол Турнамент У. Н. Союзу в день 12. березня, окружний організатор і дальша кампанія, Будова Дому У. Н. Союзу. Всі ці справи реферували: головний радний Тарас Шпікула, головний контролор адвокат Роман Смух, голова Спортової Дивізії У. Н. Союзу в Шікаго Іван Когут і дописувач. Зі звітів референції виходить, що Шікаго в 1939 році „горою“, бо відбувається у нас Річне Засідання Головного Уряду У. Н. Союзу і Перші змагання союзових дружин кошикового мяча середнього заходу Америки, що притягає до нас визначних українських громадян з різних міст Америки. А що найважливіше: Шікаго хоче відзискати своє давнє місце щодо числа союзового членства, а це місце було першим. В тому напрямі є наша громада на добрій дорозі, бо має постійного організатора п. Дмитра Білєцького, який приєднав ще місяця 40 нових членів. Тому Шікаго кидает „визов“ іншим громадам в Америці щодо кампанії за новими членами і твердить, що до нового року не лише дожене інші громади й відзискає втрачену позицію та стане на першому місці.

Нові емігранти з рідного краю, переважно хлопці і дівчата, прибувають до нас постійно. Є це властиво реемігранти, бо вертають назад до цієї країни, де родилися. По світовій війні виїхали вони зі своїми родичами, ще малими дітьми на Україну, де ходили до школи і виховувалися. Вертають як американські громадяни і дорослі люди, що перейшли тяжку школу загально-української нужди і поневолення на рідних землях. З розмови з ними я пізнав, що люблять Україну та живуть у великій вірі на краще завтра для української нації. Хоч деякі з них до нині без праці, то не жebraють, не мають претенсій до наших людей, скромні, працюють. Стрічаємо таких з різних повітів: перемиського, добромилського, бобрєцького, стрийського, зборівського, радехівського, а інших. Можу навести їх імена а в їх кількадесят за останній рік. Іноді стрінув хлопчину з рівеньського повіту на Волині. З розмови з ним довідався, що родичі його о-стали в краю, а він виїхав до дядька в Шікаго. Щож, каже він, ми в краю націоналісти, інших я там в наших селах і в Рівному не стрічав. До Львова їздив 2 рази і там інших хлопців не знайшов. Та дядько мій „руський“, доб-

рий чоловік, гнівить його не хочу. Тішусь, що при допомозі радії віднайшов своїх. Тепер він з нами душою і тілом, активний хлопець.

Інший знова, юнак з бобрєцького повіту, приїхав до татки. Як висів лише з корабля, стрінув в Нью Йорку наших людей, що дали йому часопис „Націоналіст“. Привіз до Шікаго таті, та ця „гетьманського переконання“. Жалувався. Каже: Приїшли до мене тай намовляють, вступай до нашої організації, кажуть, що таких молодих нам треба. А ж був змалку націоналістом, „Сурму“ читав, і про іншу ідею в наших „Стрілках“ не чув. Ось такі імігранти приїжджають тепер до нас!

Болініт

Гри на ногах, опухлі ноги, набряклі живи, болячі ноги, флебіт (запалення жил), напухлі або болячі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.

Офісові години: щоденно від 1 до 6 вечір, в понеділки і четверги від 1. до 8:30 вечір. Нема урядових годин у неділю.

Говоримо українською мовою.

Dr. L. A. BENLA

320 W. 86 St., New York City

Близько Бродвею.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

Всі найкращі роди вугля і коксу для дому чи бізнесу в РОЧЕСТЕРІ, Нью Йорк, і околиці набувайте у фірмі

UKP. ВУГЛЕВА СПІЛКА

271 MERRIMAC STREET.

Власники — всім відомі українські громадяни:

J. PASTUCHYN,

271 Merrimac St. Phone: Stone 5000-1.

M. SHEREMETA,

210 Bernard St. Phone: Stone 6309

ЕКЗЕМА

І інші шкірні недуги, такі як короста, висипка, прищі, лишай, хронічні болячки на ногах і т. і. дістають чудової полєкші через уживання славної мазі

MARVAN DERMOPATHIC SALVE.

Це пригрі, зроблений згідно з рецептом доктором медцини, що має понад 25 років практики. Здержує негайно сверблячку й біль. Приписує гоєння. Дуже успішний. Цілковито безпечний. Тисячі вдоволених уживачів. Саєк 60 ц. Подвійної великості 1 долар. Вислаємо зворотню поштою. По одержанні заплатіть поштареві. Вислать 10 ц. за пробку.

MARVAN LABORATORY

809 Halsey Street, Dep. S., Brooklyn, New York.

Менше лих.

— Я не знав котрій із двох сестер освідчитися, вкінці я вибрав ту малу...

— О, ти добре зробив, бо все з двох нещастя, слід вибрати менше...

ШИФКАРТИ

на найбільшій та найкоршій кораблі на всі прогулянки і то до всіх країв. Виготовляємо всі документи, потрібні до подорожі — паспорт, Віза, перміт, афідевіт, петичі, і тому наші пасажир не мають клопотів в дорозі.

ДОЛЖИРИ посілаємо до всіх країв ПОСПІШНО І ТЕЛЕГРАФІЧНО і виплачуємо на останній почті під повною гарантією. ПОМАГАЄМО нелегальним легалізуватися відповідно до нових законів.

ПОЛАГОДЖУЄМО СТАРОКРАЄВІ СПРАВИ відповідно до теперішніх обов'язуючих законів в краю. Контракти, повноваження, акти дарованих, довжні скріпки і всі інші документи.

Продаємо ДОМИ та річні бізнеси по дуже приступних цінах. Голосіть у всіх справах до нашого НОТАРІАЛЬНОГО БЮРА по соєвіні поради та ретельну обслушту.

S. KOWBASNIUK

277 E. 10th STREET, (між 1-ою і Евеню А), NEW YORK, N. Y.

BATES & ANDERSON

ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ

HUDSON, N. Y.

ТЕЛЕФОН: 172

Католицький асистент

НА ДІЯНІ

На цю організацію можна сміло надіятися, бо вона має певне знання, здобуте довголітнім досвідом на службі тутешньої громади серед найвибагливіших родин.

Ці роки досвіду не змарнувались; вони послужили на вдосконалення нашої організації і витиснули на ній знак довгих років.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON

FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne

Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжниць, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга широкі і чесна. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удєрєтєкер заряджує погребамі по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: Gramercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОНКС, БРООКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y. Tel. Melrose 5-6577

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(43)

Через свою перемогу над Юнгом, Тарзан здобув собі „побратимство“ малпів. Але заки вони його узнали „побратимом“ кожна малпа із гурта мала право вивзяти його на двобій. Шойно колиб ніхто до двобою не годосився, він міг себе уважати вповні переможцем. А тут кілька малп неспокійно крутились і видно було, що хотіли поборотися.

Одна велика малпа вкінці загарчала і виступила наперед. Тарзан не боявся її. Але він боявся, що по тій малпі на чергу приїде ще одна і ще одна, аж доки його зовсім не вибють із сил. Тепер він рішився продемонструвати всю свою силу і в той спосіб залякати наслідників. Виступивши вперед він теж загарчав: „Тарзан могутній, вбиває“.

На хвилю малпа зупинилась і справді залякалась. Тепер Тарзан кинувся бігцем до малпи. А малпа зовсім загубила відвагу і з постіхом почала втікати. Але, Тарзан здогонив її і, підійшов вгору з цілої сили вдарив нею об землю. Малпа тяжко застогнала і вже не могла піднятися. Тарзан не добивав її, тільки, звертаючись до решти, заговорив:

„Тарзан приятель тих малп, що слухають його. А ворог тих, що противляться йому! Це малпам дуже подобалось. Вони мали велику повагу до сили Тарзана. А тепер, впевнившись, що він справді не хоче їх вбивати, а лиш хоче від них послуху, вони згодились у всьому його слухати. Тарзан рішив використати тих нових союзників в своїй дальшій виправі.“